

21 Yaş Altı Transların Cinsiyet Uyum Sürecinde Hormona Erişiminin Engellenmesi Hakkında Değerlendirme

Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu (TİTCK) tarafından 25.06.2025 tarihli ve “hizmete özel” ibareli bir yazıyla 81 İl Valiliği'ne gönderilen "Cinsiyet Hormonu İlaçlarının Suistimali" konulu bildirimde, cinsiyet uyum süreci kapsamında 21 yaş altındaki kişilere hormon düzenleyici ilaçların reçete edilmemesi gerektiği belirtilmiştir. Söz konusu düzenleme, hem usul hem de esas bakımından çeşitli yönleriyle hukuka aykırılık taşımaktadır.

Yetki Unsuru Bakımından Hukuka Aykırılık

Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca temel hak ve özgürlükler, ancak kanunla sınırlanabilir. Cinsiyet kimliğine ilişkin sağlık hizmetleri, kişilerin *özel hayatına saygı hakkı* (Anayasa m. 20 ve AİHS m. 8) ilaçlara erişim bir temel hak kapsamında değerlendirilmelidir. Bu tür bir hakkın sınırlandırılması, yalnızca kanuni bir düzenlemeyle mümkün olabilir. Ancak TİTCK tarafından alınan karar, herhangi bir kanun hükmüne dayanmamakta; aksine, mevcut yasal çerçevenin dışına çıkmaktadır.

Ayrıca, TİTCK'nın görev ve yetkileri 663 sayılı KHK ve ilgili yönetmeliklerle belirlenmiştir. Kurumun bu bağlamda cinsiyet uyum sürecine ilişkin özel düzenleyici işlemler yapma yetkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle işlem, **yetki unsuru bakımından hukuka aykırıdır**.

Sebeup Unsuru Bakımından Hukuka Aykırılık

İlgili işlemde, hormon düzenleyici ilaçların suistimal edildiği, gençlerin sağlığına zarar verildiği ve “geri dönüşü olmayan sağlık sorunları” oluşturduğu ifade edilmiştir. Ancak bu iddialara ilişkin herhangi bir somut veriye veya bilimsel çalışmaya yer verilmemiştir. Ayrıca bu ilaçlar yalnızca cinsiyet uyum süreci için değil, çeşitli tıbbi durumlar için de reçete edilmekte ve ruhsatlandırılmıştır.

Kaldı ki cinsiyet uyum sürecinde hormon tedavisi, tıbbi tanıya dayanarak, uzman doktorlar tarafından düzenlenen raporlar ve konsültasyonlar doğrultusunda yürütülmektedir. Dolayısıyla “amaç dışı kullanım” iddiası soyut olup **sebeup unsuru bakımından eksik ve yetersizdir**.

Amaç Unsuru Bakımından Hukuka Aykırılık

İşlemin gerekçesinde, “aile yapısının ve toplumsal değerlerin korunması” gibi soyut ve subjektif ifadelerle yer verilmiştir. Oysa kamu gücünün kullanılmasında temel hakların sınırlandırılmasına

toplumsal değerler gibi belirli bir ideolojik gre dayalı gerekçelerle sınırlandırılması mümkün değildir. Bu bağlamda işlem, **amaç unsuru bakımından hukuka aykırıdır**.

Konu Unsuru Bakımından Hukuka Aykırılık

18 yaşını doldurmuş kişiler, Türk Medeni Kanunu’nun 40. maddesi uyarınca mahkemeden izin alarak cinsiyet geçiş sürecini başlatabilmekte ve ilgili cerrahi işlemleri gerçekleştirebilmektedir. Dolayısıyla, 18-21 yaş arasındaki kişilere cinsiyet uyum süreci kapsamında hormon reçete edilmesinin yasaklanması, bir çelişki ve tutarsızlık doğurmakta; aynı kişilerin cinsiyet değişikliği tedavisinden yararlanmaları engellenmektedir. Bu durum işlemde **konu bakımından sakatlık** yaratmaktadır.

Usul Unsuru Bakımından Hukuka Aykırılık

İlgili düzenleme, kamuya açık olmamakla birlikte “hizmete özel” olarak dağıtılmış ve normlar hiyerarşisinde yeri belli olmayan bir belgeyle yürürlüğe konmuştur. Ayrıca işlemin gerek hazırlık sürecinde gerekse yayımlanmasında hiçbir şeffaflık sağlanmamış, ilgili meslek kuruluşlarına veya değildir. Bu yönüyle işlem, **usul bakımından da hukuka aykırıdır**.

TİTCK tarafından alınan 21 yaş altı transların hormon erişimini engelleyen karar, yetki, sebep, alana ilişkin olarak, idari bir yazıyla yapılan bu tür bir kısıtlama Anayasa’ya, Türk Medeni Kanunu’na ve idare hukuku ilkelerine açıkça aykırıdır.